

	ТЕОРІЇ ТА СТРАТЕГІЇ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ
	<p>Ступінь вищої освіти – другий (магістерський) Курс навчання: семестр 1 Кількість кредитів: 3, 90 годин Мова викладання: українська Дні, час, місце: Французький б-р, 24/26, за розкладом Консультації: Французький б-р, 24/26, к. 35, Щотижнево, згідно графіку консультацій</p>

СИЛАБУС

Викладач:	кандидат політичних наук, доцент <i>Кадук Наталія Іванівна</i>
Посилання на профіль викладача:	https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/fmvpс/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdzily/polit/staff/5870-kaduk-natalya-ivanivna
Кафедра:	політології
Контактна інформація:	kaduk.natalia@onu.edu.ua

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі здобувачами буде здійснюватися через вказаний e-mail та очні зустрічі на консультаціях.

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Метою дисципліни «Теорії та стратегії європейської інтеграції» є формування у здобувачів вищої освіти системних знань про основні теорії європейської інтеграції, а також вдосконалення умінь та практичних навичок аналізу стратегій розвитку інтеграційних процесів в Європі.

Завданнями дисципліни є:

- формування у здобувачів вищої освіти системних знань про основні теорії європейської інтеграції з точки зору їх еволюції;
 - вироблення цілісного бачення особливостей сучасних концепцій європейської інтеграції;
 - ознайомлення з концептуальними підходами до вивчення стратегій розвитку інтеграційних процесів в Європі;
- формування вмінь і навичок аналізу актуальних проблем та перспектив розвитку євроінтеграційних процесів в умовах сьогодення.

Пререквізити: «Філософія», «Історія України».

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

знати: передумови та логіку розвитку інтеграційних процесів в Європі; основні положення теорій європейської інтеграції з точки зору їх еволюції, а також вчених, які їх представляють; мати уявлення про особливості сучасних концепцій європейської інтеграції; розуміти концептуальні підходи до вивчення стратегій розвитку інтеграційних процесів в Європі;

вміти: використовувати здобуті знання для критичного аналізу основних теорій європейської інтеграції з точки зору можливості їх використання для дослідження сучасних євроінтеграційних процесів; самостійно аналізувати актуальні проблеми та перспективи розвитку процесів європейської інтеграції в умовах сьогодення.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Курс буде викладений у формі лекцій (16 год. денна ф.н. / 6 год. заочна ф.н.), практичних занять (14 год. денна ф.н. / 4 год. заочна ф.н.) та організації самостійної роботи здобувачів (60 год. денна ф.н. / 80 год. заочна ф.н.).

Зміст навчальної дисципліни

Тема	Результати навчання	Форми робіт
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Базові теорії європейської інтеграції		
Тема 1. Еволюція ідеї європейської єдності	Знати ідеї об'єднання Європи до ХХ ст.; передумови західноєвропейської інтеграції наприкінці ХІХ ст.; чинники, які сприяли розвитку ідей європейської єдності у міжвоєнний період. Вміти аналізувати спроби реалізації інтеграційних проєктів в Європі у І половині ХХ ст.: ідея європейського об'єднання в «плані Серединної Європи» Ф.Науманна; проєкт об'єднання Європи Куденхове-Калергі (20-і рр. ХХ ст.); панєвропейський рух; ініціативи об'єднання Європи А. Бріана; активізація європейської ідеї в рядах руху Опору під час ІІ Світової війни.	Обговорення, завдання, презентації
Тема 2. Федералізм	Знати витоки європейського федералізму та зміст федералістської моделі європейської інтеграції. Вміти аналізувати причини кризи традиційних федералістських концепцій єдиної Європи та нові тенденції у розвитку європейського федералізму: концепція «інтегрального федералізму» О.Марка та Ф.Кінські; позиція Д.де Ружмона, «Відкритий лист до Європейців»; сутність принципу «союзу в різноманітті»; зміст концепції «галузевого федералізму».	Обговорення, завдання, презентації
Тема 3. Функціоналізм	Розуміти витоки європейського функціоналізму. Знати основні положення функціоналізму; теоретичні погляди Д.Мітрані та розуміти критику його поглядів сучасниками. Вміти аналізувати потенціал функціоналізму для аналізу сучасних євроінтеграційних процесів.	Обговорення, завдання, презентації
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Теорії європейської інтеграції 1950-60-х років		
Тема 4. Трансакціоналізм (теорія комунікації)	Знати сутність і особливості комунікативної теорії європейської інтеграції. Розуміти погляди К.Дойча як головного представника комунікативного підходу. Вміти аналізувати «Плюралістичне співтовариство безпеки» К.Дойча, роль комунікаційного обміну між національними державами у розвитку інтеграційного процесу, а також практичні шляхи формування «співтовариства безпеки». Знати основні положення критики комунікативного підходу К.Дойча його послідовниками.	Обговорення, завдання, презентації
Тема 5. Неофункціоналізм	Розуміти неофункціоналістське бачення передумов і змісту інтеграційного процесу. Знати основні ідеї Е.Хааса як теоретика неофункціоналізму та сутність концепції «переливу» (spillover). Розуміти основні підходи до переосмислення теорій раннього неофункціоналізму наприкінці 1960-х рр. (погляди Ф.Шміттєра, Л.Ліндберга, С.Шейнхольда). Вміти аналізувати сучасні неофункціоналістські концепції європейської інтеграції Вміти аналізувати відмінності неофункціоналізму і функціоналізму (значення політичного фактора у процесі інтеграції; роль владних акторів; рівень інтеграції; мета інтеграції).	Обговорення, завдання, презентації
Тема 6. Інтерговернменталізм (міжурядовий)	Знати основні положення міжурядового підходу до дослідження європейської інтеграції. Вміти аналізувати проблему збереження національного державного суверенітету як базову в інтерговернменталізмі. Розуміти	Обговорення, завдання, презентації

підхід)	зіст критики неофункціоналізму представниками міжурядового підходу (погляди А.Мілворда, Р.Дарендорфа, В.Воллеса). Розуміти підхід до трактування регіональної інтеграції С.Хоффмана. (поняття «низької» і «високої» політики) та зміст «ліберального міжурядового підходу» Е.Моравчика.	
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 3. Сучасні концепції європейської інтеграції		
Тема 7. Інституціоналізм	Розуміти передумови виникнення та особливості розвитку інституціоналізму. Знати зміст та різновиди неоінституціоналізму (соціологічний, історичний, інституціоналізм раціонального вибору). Вміти аналізувати ознаки історичного інституціоналізму, характерні риси інституціоналізму раціонального вибору, особливості інституціоналізму соціологічного типу.	Обговорення, завдання, презентації
Тема 8. Конструктивізм	Знати передумови зародження і розвиток конструктивізму. Розуміти основні положення конструктивізму як теорії європейської інтеграції. Вміти аналізувати наукові погляди О. Вендта. Е. Гідденса, Дж.Чекела, Т. Рісс-Каппена. Розуміти основні положення критики конструктивізму.	Обговорення, завдання, презентації
Тема 9. Багаторівневе управління	Знати витоки та сутність концепції багаторівневого управління. Розуміти особливості розвитку багаторівневої теорії Д.Пітерсона; теорії політичних мереж; теорії регіональної політики (Дж.Маркс, Хуг, Бланк). Вміти аналізувати Європейський Союз як особливого актора світової політики нового типу. Знати зміст теорія Дж. Хікса про новизну ЄС як актора на світовій арені. Вміти аналізувати управління як концепцію подальшого розвитку ЄС (Біла книга Комісії про управління: структура й основні ідеї).	Обговорення, завдання, презентації
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 4. Поточні стратегії розвитку ЄС		
Тема 10. Європейські стратегії поглиблення та розширення	Розуміти проблему стратегічного вибору між поглибленням інтеграції і розширенням ЄС в еволюції євроінтеграційних процесів. Знати основні положення теоретичної школи «пріоритету поглиблення євроінтеграційних процесів»; теоретичної школи «пріоритету розширення євроінтеграційних процесів»; теоретичної школи «поглиблення задля розширення». Вміти аналізувати сучасні дебати щодо можливості комбінування розширення і поглиблення інтеграції. (теорія гнучкості (flexibility), позитивна і негативна інтеграція, м'які форми інтеграції (відкритий метод координації і взаємне визнання).	Обговорення, завдання, презентації
Тема 11. Синхроністські моделі диференціації в ЄС	Розуміти передумови та причини нових реалій у розвитку євроінтеграційного процесу в контексті створення сучасних моделей регіональної інтеграції. Знати моделі «диференційованої інтеграції», сутність концепції «Європа ядра», особливості концепції «Європа концентричних кіл». характеристику концепції «гнучка Європа» та віти їх аналізувати.	Обговорення, завдання, презентації
Тема 12. Проблеми та перспективи	Розуміти проблеми пошуку й обґрунтування нових ефективних концептуальних підходів до дослідження європейської інтеграції. Вміти аналізувати вплив	Обговорення, завдання, презентації

розвитку ЄС в умовах сьогодення	Лісабонського договору на розвиток Європейського Союзу; особливості формування та функціонування Спільної зовнішньої політики та політики безпеки ЄС; розвиток Європейського Союзу після виходу Великої Британії; створення Європейського політичного співтовариства; проблеми та перспективи розширення ЄС; перспективи розвитку інтеграційних процесів в Європі в контексті нових викликів міжнародній та європейській безпеці; співробітництво ЄС – НАТО на сучасному етапі розвитку.	
---------------------------------	--	--

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Вахудова М.А. Нерозділена Європа: демократія, важелі впливу та інтеграція після комунізму / Пер. з англ. Т. Цимбала. К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2009. 379 с.
2. Віднянський С.В., Мартинов А.Ю. Об'єднана Європа від мрії до реальності. Історичні нариси про батьків-засновників Європейського Союзу / С.В.Віднянський, А.Ю.Мартинов. Київ: Вид-во Києво-Могилянська академія, 2011. 395 с.
3. Гавінська І.-М. С. Співробітництво Великої Британії та Європейського Союзу після Брекзиту: умови та перспективи *Наукові записки студентів та аспірантів. Серія «Міжнародні відносини»*. 2020. Вип.5. С. 127-133. URL: <https://eprints.oa.edu.ua/8271/>
4. Гірман А.П., Волкова В. А., Ковальчук А.О. Зовнішня політика та міжнародні зв'язки Європейського Союзу *ПОЛІТИКУС*. 2020. Випуск 6. С. 13-16. URL: http://politicus.od.ua/6_2020/4.pdf
5. Гоці С. Урядування в об'єднаній Європі / Пер. з італ. К.: К.І.С., 2003. 286 с.
6. Грубінко А.В. Європейський Союз після Brexit: продовження історії Моногр./ А.В. Грубінко, А.Ю. Мартинов. Терн.: Осадца Ю.В., 2021. 258 с.
7. Десмонд Дайнен. Дедалі міцніший союз. Курс європейської інтеграції : пер. з англ. М. Марченко. Київ: К.І.С., 2006. 696 с.
8. Довідник з європейської інтеграції / [під ред. О. Б. Чернеги]. Львів : Магнолія-2006, 2019. 384 с.
9. Європейська інтеграція: навчальний посібник / ред. М.І. Макаренко, Л.І. Хомутенко. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 344 с.
10. Європейський Союз : вчора, сьогодні, завтра : навч. посібник / укл. Ю. Макар, В. Бурдяк, В. Макар, В. Семенко. Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. 400 с.
11. Європейський Союз: загальна інформація, організаційна структура, правова система : словник-довідник / уклад. Кононенко Ю. С., Лубко І. М. Черкаси, 2019. 290 с.
12. Задоя А. О. Міжнародні інтеграційні та дезінтеграційні процеси: суперечливі наслідки *Академічний огляд*. 2017. №1(46). С.5-13.
13. Кадук Н.І. Вплив Лісабонського договору на процес подальшого розширення ЄС *Актуальні проблеми європейської інтеграції: зб-к статей з питань європейської інтеграції та права*. Вип. 7 / За ред. Д. Ягунова. Суми: ПП Кочубей Н.В., 2011. 276 с. С. 35 – 43.
14. Кадук Н.І. ЄС та його політичні інститути. Методичні вказівки до вивчення навчальної дисципліни для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 052 «Політологія» Одеса: ОНУ імені І.І. Мечникова, 2023. 35 с. (електронне видання) URL: https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/fmvps/navchalni_materialy/metod_zabezpecheni/magistr/metod-vkazivky_ies_ta_yogo_politychni_instytuty.pdf
15. Кадук Н.І. Політичний простір Європейського Союзу в контексті процесів транснаціоналізації на сучасному етапі розвитку *Регіональні студії*. 2023. Вип.32. С.52-56.
16. Кадук Н.І., Ніколаєва М.І. Концептуальні підходи до розуміння спільної зовнішньої політики ЄС *Європейська інтеграція в контексті світових глобалізаційних процесів* : матеріали VIII щоріч. наук.-практ. конф. 19 грудня 2019 р. / за заг. ред. М. М. Іжі, В. М. Кривцової. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2020. С. 16-20. URL: https://drive.google.com/drive/u/0/folders/1nsOMq3zsKRgrI1n-sOSTuxRUdITEN_A

17. Капітоненко М. Теорія міжнародних відносин / Микола Капітоненко. Чернівці: Книги - XXI, 2019. 272 с.
18. Кривцова В.М. Теорії та стратегії європейської інтеграції: навч. посіб. / за заг.ред. М. Бойцуна, Я.Мудрого, О.Рудіка. К.: «Міленіум», 2009. 142 с.
19. Ніколаєва М. І., Кадук Н. І. Відносини Європейського Союзу з НАТО в умовах сьогодення. *Актуальні проблеми міжнародного права*: Всеукраїнська науково-практична конференція (Харків, 10 березня 2023 року): збірник матеріалів / за ред. Т. Л. Сироїд, О. А. Гавриленка, В. М. Шамраєвої. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2023. 246 с. С.78-80.
20. Ніколаєва М., Кадук Н. Перспективи розвитку Європейського політичного співтовариства *Політичні трансформації сучасного суспільства*: зб. матеріалів IV Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 22 лютого 2023 р.). Полтава: ПДАУ, 2023. 281 с. С. 187-192. URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/2908/zbirnykmaterialivivseukrayinskoyinaukovo.pdf>
21. Ніколаєва М., Кадук Н. Перспективи розвитку Європейського політичного співтовариства *Політичні трансформації сучасного суспільства*: зб. матеріалів IV Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 22 лютого 2023 р.). Полтава: ПДАУ, 2023. 281 с. С. 187-192. URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/2908/zbirnykmaterialivivseukrayinskoyinaukovo.pdf>
22. Основи теорії міжнародних відносин: навч. посібник / Л. О. Дорош, М. В. Здоровега, О. Я. Івасечко, У. В. Ільницька, О. В. Кукарцев, Ю. Р. Лемко, Ю. Я. Тишкун, Я. Б. Турчин. - Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2015.-244 с.
23. Палагнюк Ю.В. Еволюція теоретичних основ європейської інтеграції: державно-управлінський аспект *Публічне адміністрування: теорія та практика*. 2013. Вип. 2. С. 76-85.
24. Савка В.Я. Напрями впровадження в ЄС гнучкої інтеграції та її форми – просунутої співпраці. *Регіональні студії*. 2021. №25 С. 33-37. URL: <http://www.regionalstudies.uzhnu.uz.ua/archive/25/8.pdf>
25. Савка В.Я. Особливості функціонального підходу до вивчення інтеграційних процесів URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/9074/1/Savka_Osoblyvosti.pdf
26. Теорія міжнародних відносин. Міжнародні відносини та світова політика: навч. посіб. / М. П. Требін, Л. М. Герасіна, В. Л. Погрібна та Теорія міжнародних відносин. Міжнародні відносини та світова політика: навч. посіб. / М. П. Требін, Л. М. Герасіна, В. Л. Погрібна та ін.; за ред. М. П. Требіна. Х.: Право, 2016. 540 с.
27. Ферхофштадт Гі. Сполучені Штати Європи: Маніфест для нової Європи /пер. з англ. С. Кокізюк. Київ: К.І.С., 2007. 65 с.
28. Deutsch, K., Political community at the international level: problems of definition and measurement, Princeton University, Princeton, New Jersey, 1953.
29. Haas, E. The Uniting Europe: Political, Social, and Economic Forces, 1950–1957, 2nd ed., Stanford University Press, Stanford CA, 1968. pp. 315–317.
30. Hoffmann, S., Obstinate or Obsolete? The Fate of the Nation State and the Case of Western Europe. *The European Union. Readings on the Theory and Practice of European Integration*, in Nelsen, B. and Stubb, A. (ed.), 2nd ed., Macmillan Press LTD, London, 1998. pp. 157–172.
31. Lindberg, L.N. and Scheingold, S.A. Europe's would-be Polity. Patterns of Change in the European Community. Englewood Cliffs, Prentice-Hall, N.J., 1970. 314 p.
32. Mitrany, D.A. Working Peace System. An Argument for the Functional Development of International Organization, Royal Institute for International Affairs, Oxford University Press, London 1995, 221 p.
33. Moravcsik, Andrew. Negotiating the Single European Act: National Interests and Conventional Statecraft in the European Community. *International Organization*. 1991. №45 (1). p.19–56.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Європейського Союзу <https://european-union.europa.eu>

2. Європейська служба зовнішніх справ [https://www.eeas.europa.eu/ en](https://www.eeas.europa.eu/en)

ОЦІНЮВАННЯ

Форма підсумкового контролю – залік.

Проведення контролю результатів навчання здобувачів відбувається відповідно до Положення про організацію і проведення контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти Одеського національного університету імені І.І. Мечникова URL : https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/poloz-org-kontrol_2022.pdf

ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-10%). Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин.

Політика щодо академічної доброчесності: регламентується Кодексом академічної доброчесності учасників освітнього процесу Одеського національного університету імені І.І. Мечникова, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у освітній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців Одеського національного університету імені І.І. Мечникова (<http://onu.edu.ua/uk/geninfo/official-documents>).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим. В окремих випадках навчання може відбуватись он-лайн з використанням дистанційних технологій. Порядок та умови такого навчання регламентуються Положенням про організацію освітнього процесу в ОНУ (<http://onu.edu.ua/uk/geninfo/official-documents>). У випадку відсутності здобувача на лекції або практичному занятті він зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття через опитування в поза аудиторний час (час консультацій викладача). Невідпрацьовані заняття вважаються незданими і за них не нараховується оцінка в балах. У підсумку, оцінені за 100-бальною системою, знання здобувача відображаються у заліково-екзаменаційній відомості та заліковій книжці.